

Οι επιστημονικές μέθοδοι και η έννοια του Θεού (Δρ. Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Υπεύθυνος Περιεχομένου Πεμπτουσίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=175230>]

Είναι ορατό, πιστεύουμε, ότι για καθαρά (θετικο-)επιστημονικούς λόγους (δηλαδή όχι για θεολογικούς, ποιμαντικούς, ψυχολογικούς κ.λπ.), η εκδοχή της παρέμβασης ενός Υπέρτατου Όντος θα μπορούσε να απλοποιήσει και να επιλύσει το μεγαλύτερο μέρος των λογικών αυτών προβλημάτων. Η ενσωμάτωση δηλαδή στο κοσμολογικό σκέπτεσθαι μιας ερμηνευτικής αιτίας «άλλης» τάξης από τις γνωστές ενδοσυμπαντικές θα μπορούσε ενδεχομένως να δώσει άλλες προοπτικές στα επιστημονικά αδιέξοδα. Αυτό μολαταύτα είναι ελάχιστα εφικτό στις παρούσες συνθήκες. Οι θετικές επιστήμες έχουν μάθει να χειρίζονται έννοιες ελέγξιμες πειραματικά αλλά και θεωρητικά. Καθετί υπερβατικό, όσο δεν μπορεί να εξεταστεί με τα διαθέσιμα επιστημονικά εργαλεία, θεωρείται εξοβελιστέο από το πεδίο της έρευνας. Συνεπώς, και με μια μετριοπαθή ακόμα αντίληψη, δεν είναι δυνατό να εισαχθούν υπερβατικές έννοιες στην επιστημονική γνωσιολογία.

Επιπλέον όμως, χρειάζεται και ιδιαίτερη προσοχή σ' αυτό το σημείο. Η παρατήρηση που μόλις παραθέσαμε δεν έχει χαρακτήρα απολογητικό ούτε και ομολογιακές προθέσεις. Όπως θα αναφέρουμε και παρακάτω σε άλλες ευκαιρίες, πολλές θρησκευτικές και παραθρησκευτικές παραδόσεις είναι εκείνες που διεκδικούν «μερίδιο επαλήθευσης» από τις επιστημονικές ανακαλύψεις[4]. Μια ενδεχόμενη διεύρυνση της επιστημονικής μεθοδολογίας, ώστε να συμπεριλάβει και «υπερφυσικές» εικασίες, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα ανοίξει τον «ασκό του Αιόλου» στο αντίστοιχο πεδίο: Οποιαδήποτε θρησκευτική ή παραθρησκευτική διδασκαλία θα θεωρεί πως δικαιούται να διατυπώνει τη δική της ευλογοφανή ή ακραία «επιστημονική κοσμογονία».

Εκείνο πάντως το οποίο πρέπει να σημειωθεί εδώ είναι ότι αυτή η άποψη ενισχύεται και από το *Θεώρημα της Μη Πληρότητας* του Kurt Gödel, μιας από τις μεγαλύτερες μορφές της σύγχρονης (Μαθηματικής) Λογικής. Σύμφωνα με αυτό το θεώρημα, δεν μπορούμε πάντοτε να αποφανθούμε για την πληρότητα ενός συστήματος παραμένοντας αποκλειστικά στα πλαίσια του

ίδιου του συστήματος (του Σύμπαντος δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση)[5]. Είναι προφανές πιστεύουμε ότι αυτή η παράμετρος αναδιατάσσει το πεδίο της συζήτησης και θέτει νέες προϋποθέσεις, που εκφεύγουν των ορίων της παρούσας δημοσίευσης.

[4] Βλ. σ. 59.

[5] Βλ. Αναπολιτάνου Διονύσιου, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία των Μαθηματικών*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1985, σ. 256-7, Eves Howard, *Μεγάλες στιγμές των Μαθηματικών*, τόμ. Β΄, *Μετά το 1650*, μετ. Μ. Κωνσταντινίδη – Ν. Λιλή, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1990, σ. 256-65, Uspensky Vladimir, *Για το θεώρημα μη-πληρότητας του Gödel*, μετ. Θ. Χριστακόπουλου, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1998, Goldstein Rebecca, *Αιχμάλωτος των Μαθηματικών. Ο Κουρτ Γκέντελ και το θεώρημα της Μη Πληρότητας*, μετ. Ε. Πισσία, εκδ. Τραυλός, Αθήνα 2006. Στο δεύτερο μάλιστα έργο η παρουσίαση των θεωρημάτων του Gödel και οι ευρύτερες συνέπειές τους επιγράφονται με τον τίτλο: «Τα Μαθηματικά ως κλάδος της Θεολογίας» (!).